

POPULARNONAUKOWE STRESZCZENIE PROJEKTU

Za kurtyną resocjalizacji penitencjarnej kryje się rodzina więźniów. Bliscy osadzonego stają się zarówno zapleczem oddziaływań naprawczych, jak i motywatorem do zmiany osadzonego. Dobra kondycja emocjonalna, psychiczna, a także ekonomiczna osób bliskich zwiększa szanse na powodzenie readaptacji społecznej byłego więźnia. Badacze oraz praktycy – w tym rozległym mechanizmie pracy resocjalizacyjnej – zwykle pierwszoplanowo uwzględniają potrzeby i deficyty osób osadzonych. W projekcie przede wszystkim wzmocniono „niesłyszalny głos rodzin” więźniów, przyjmując odmienną perspektywę obserwacji zjawiska. Skoncentrowano się na sytuacji rodziny w kryzysie penitencjarnym, a dokładnie doświadczeniach rodziców osób osadzonych w zakładach karnych. Głównym celem badania jest charakterystyka i rekonstrukcja doświadczeń biograficznych rodziców więźniów, w tym przede wszystkim opis „procesu stawania się” rodzicem uwięzionego dziecka. Można sądzić, że uwięzienie dziecka jest kryzysem, który znacząco wpływa na rodzica. Wszystkie zachodzące zmiany odgrywają istotną rolę w kształtowaniu jego życiowych ścieżek. Ponadto izolacja penitencjarna dziecka może stać się źródłem wstydu i poczucia winy, a także ma istotne znaczenie w kreacji własnego wizerunku. Rodzic więźnia uwikłany w karierę przestępczą własnego dziecka doświadcza odmiennych wyzwań i trudności (zarówno w strukturze rodziny, jak i w szerszych kontaktach społecznych). W oparciu o wywiady biograficzno-narracyjne zostaną przeanalizowane te skomplikowane doświadczenia życiowe – inne wymiary rodzicielstwa (w tym: kryzysy, trudności, cierpienie i niemoc, odrzucenie społeczne, kamienie milowe i krytyczne ścieżki, które stają się częścią życia ojców i matek więźniów). Metodą wiodącą stanie się metoda biograficzna w ujęciu niemieckiej tradycji socjologicznej Fritza Schützego. Uzupełnieniem centralnego zadania badawczego jest diagnoza systemu wsparcia rodzin poprzez analizę dokumentów zastanych (przepisów, regulacji prawnych, statutów organizacji) oraz obserwacja/wizyty w wybranych organizacjach pożytku publicznego, a także realizacja wywiadów swobodnych z aktywistami społecznymi wykonującymi pracę pośredniczącą na rzecz rodzin w kryzysie izolacji penitencjarnej. W finalnych wnioskach zostaną uwzględnione (przeanalizowane i porównane) narracje (wywiady) oraz diagnoza polskiego systemu wsparcia (oferty pomocowej). Łączenie obszarów pedagogiki resocjalizacyjnej i socjologii interpretatywnej (interdyscyplinarny charakter badań) pozwoli na wzbogacenie przestrzeni nauk społecznych o problematykę „radzenia sobie” z trudnym rodzicielstwem oraz charakterystykę innych wymiarów ojcostwa i macierzyństwa odsłaniających nieodkryte jak dotąd perspektywy doświadczania i rozumienia problemu.